

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Chamber of Agriculture and Forestry of Slovenia

SOCIALNA VARNOST KMETOV/KMETIC

Andreja Krt Stopar

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Chamber of Agriculture and Forestry of Slovenia

SOCIALNA VARNOST KMETOV/KMETIC

Andreja Krt Stopar

KMETIJSTVO JE ZAKON!
AGRICULTURE IS FAB-CULTURE!

Sofinancira Evropsko unija,
Generalni direktorat za
kmetijstvo in razvoj podeželja.
Co-financed by the European Union,
Directorate-General for Agriculture
and Rural Development.

KMETIJSTVO JE ZAKON! AGRICULTURE IS FAB-CULTURE!

Knjižico Socialna varnost kmetov/kmetic je izdala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v okviru projekta Kmetijstvo je zakon, ki ga izvaja v sodelovanju z Evropsko komisijo. Cilj projekta je predstaviti poklic kmeta kot poslovno priložnost in izziv mladim. Tudi v sklopu partnerstva med Evropo in kmeti, ki je opredeljeno v skupni kmetijski politiki.

Avtorica teksta: Andreja Krt Stopar
Uredila: Tatjana Vrbošek

Jezikovni pregled: Translat
Oblikovanje in grafična priprava: Tina Pregelj Skrt s.p., www.mintcolibri.com
Avtorji fotografij: Tomo Jeseničnik, Shutterstock, arhiv KGZS
Tisk: Januš Miran s.p.

Izdala in založila: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Ljubljana, 2013
Direktor: Danilo Potokar
Naklada: 2.000 izvodov

Sofinancira Evropska unija, Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja.
Za vsebino odgovarja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.
Vsebina knjižice ne odraža nujno stališča in mnenja Evropske komisije.

»Mnoge države v sedanji gospodarski krizi iščejo izhode iz težav v zmanjševanju izdatkov za socialno varnost. Sistemi socialne varnosti, kakršni so se razvili po drugi svetovni vojni, v obdobju gospodarskega razcveta, naj ne bi več ustrezali sedanjim razmeram, za katere je značilna gospodarska recesija in druge spremembe, kot so staranje prebivalstva, urbanizacija in naraščanje števila družin z enim roditeljem. Strokovnjaki Mednarodne organizacije dela (ILO, slo. MOD) in Mednarodnega združenja za socialno varnost (ISSA) pa dokazujejo pomen socialne varnosti prav v kriznih obdobjih, ugotavljajo razvojne trende in predlagajo potrebne spremembe v obstoječih sistemih socialne varnosti.«

dr. Andreja Kavar Vidmar

Kazalo

05	Kaj je in kaj obsega socialna varnost
06	Povzetek
07	POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE
07	Pravna podlaga za pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki opravljajo kmetijsko dejavnost na kmetiji
07	Obvezno zavarovanje – zavarovanci kmetje
08	Prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje
09	Vključitev prenosnikov kmetijskega gospodarstva na podlagi ukrepov kmetijske politike
09	Posebno zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni
09	Trajanje zavarovanja
11	Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
13	Osnove za plačilo prispevkov in zavezanci
15	Kako v prehodnem obdobju in v obdobju do sprejema podzakonskih aktov
22	ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE
22	Pravna podlaga za zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje oseb, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo in njihovi družinski člani
22	Obvezno zdravstveno zavarovanje
23	Prostovoljno zavarovanje
25	VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU
25	Pravna podlaga za varnost in zdravje oseb, ki se ukvarjajo s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetiji in njihovi družinski člani
25	Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1)
27	Zakon o kmetijstvu (ZKme-1)

Kaj je in kaj obsega socialna varnost

Sistem socialne varnosti v Republiki Sloveniji obsega kritje življenjskih rizikov. Temelji na načelu solidarnosti in zagotavljanju socialne varnosti za primere, ko si sami nismo več zmožni ali sposobni zagotavljati osnovnih pogojev za življenje.

Socialna varnost vključuje socialno varstvo in socialno zavarovanje. Sistemi socialnega zavarovanja se delijo na obvezno in prostovoljno zavarovanje, celoten sistem pa se financira s prispevki, ki jih vplačujejo zavezanci, t. j. zavarovanci in delodajalci. Socialna varnost tako pokriva temeljne socialno varstvene potrebe posameznika in prebivalstva na splošno, kot so pravice v primeru bolezni, starosti, invalidnosti, smrti ter poškodbe pri ali izven dela, pravice v primeru brezposelnosti, družinske prejemke in prejemke iz naslova starševskega varstva, v primeru socialne revščine ali socialne izključenosti pa tudi prejemke iz naslova socialne pomoči oziroma pravic iz javnih sredstev.

V času, ko se vse pogosteje srečujemo z rizičnimi oblikami dela in ko je globalna družba v krizi, je sistem, ki nam omogoča minimalno materialno in socialno varnost, izjemnega pomena. Sistem zagotavlja cilje programov socialne varnosti, ki državljanke varujejo pred tveganji, kot so zmanjšana možnost ali sposobnost pridobivanja dohodkov v starosti, izguba dohodkov zaradi bolezni, invalidnosti ali smrti in izguba dohodkov zaradi izgube dela, starševstva, zdravljenja ali invalidnosti ter poškodb in nesreč pri delu.

Andreja Krt Stopar,
višja koordinatorka s področja dopolnilnih dejavnosti,
socialne varnosti in dela z družtvi

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU (ZPIZ-2)

Vključitev v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, obvezno ali prostovoljno, zagotavlja zavarovanim osebam pravice za primer starosti, invalidnosti in smrti.

Državni zbor Republike Slovenije je 4. decembra 2012 sprejel novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2, Uradni list RS, št. 96/2012), ki je začel veljati 1. januarja 2013. Za vse kategorije zavarovancev in upokojencev prinaša precej novosti, bistvene pa so: zavarovalni in upokojitveni pogoji, višina pokojnine in dvig zavarovalnih osnov za nekatere kategorije zavarovancev, bonusi in malusi ter varstvo pričakovanih pravic.

Novela ZPIZ-2A je bila sprejeta na seji Državnega zbora RS dne 24. 4. 2013 in objavljena v Uradnem listu RS, št. 39/13.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU (ZZVZZ)

Obvezno zdravstveno zavarovanje omogoča zavarovanim osebam uveljavljanje pravic do zdravstvenih storitev, zdravil, medicinsko-tehničnih pripomočkov ter do denarnih nadomestil, kot so nadomestilo plače med začasno zadržanostjo od dela, pogrebna in posmrtnina ter povračilo potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem pravic do zdravstvenih storitev.

ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (ZVZD-1)

Ko varnost in zdravje nista več prisotna, predajamo lastno odgovornost drugim. Če za svojo varnost in zdravje ne poskrbimo sami dokler je to še v naši moči, bo celotna odgovornost padla na naše najbližje. Zdravo in varno delovno okolje je temeljni preventivni dejavnik pri zmanjšanju nesreč pri delu in poklicnih boleznih. Zakon o varnosti in zdravju pri delu ureja pravice in dolžnosti delavcev in delodajalcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Pravna podlaga za pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki opravljajo kmetijsko dejavnost na kmetiji

OBVEZNO ZAVAROVANJE – ZAVAROVANCI KMETIJE

V kategorijo zavarovancev »kmetje« spadajo osebe, ki opravljajo kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko ali dopolnilno dejavnost na kmetiji in ki so nosilci ali člani kmetije v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijstvo. Sem se uvrščajo tudi osebe, ki so vpisane v evidenco ribičev – fizičnih oseb in ki opravljajo dejavnost gospodarskega ribolova. Kmetje se po 17. členu ZPIZ-2 obvezno zavarujejo, če imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti, če se njeni člani ne šolajo in niso upokojeni in če kmetija na zavarovanega člana dosega dohodek iz kmetijske dejavnosti najmanj v višini, ki je primerljiva z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunano na mesec.

VIŠINA PRIMERLJIVEGA DOHODKA se določi s podzakonskim aktom, kot dohodek iz kmetijske dejavnosti pa šteje dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodek druge kmetijske dejavnosti in dohodek dopolnilne dejavnosti na kmetiji ter dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom.

KMETIJA je oblika kmetijskega gospodarstva, na katerem se eno ali več gospodinjstev ukvarja s kmetijsko dejavnostjo.

ČLAN KMETIJE je fizična oseba, ki je član gospodinjstva v skladu s predpisi o prijavi prebivališča in ki je starejša od petnajst let.

NOSILEC KMETIJE je fizična oseba, ki ga člani kmetije določijo za nosilca in ki je kot tak vpisan v Register kmetijskih gospodarstev.

DOHODEK IZ OSNOVNE KMETIJSKE IN OSNOVNE GOZDARSKE DEJAVNOSTI predstavljajo: katastrski dohodek kmetijskih in gozdnih zemljišč, pavšalna ocena dohodka na čebelji panj, obdavčljiva plačila za ukrepe kmetijske politike in druga plačila iz naslova državnih pomoči.

V IZRAČUN DOHODKOVNEGA CENZUSA SE UPOŠTEVAJO DOHODKI ČLANOV KMETIJE, ki so lastniki, solastniki, zakupniki oziroma drugi uporabniki kmetijskih in gozdnih zemljišč po davčni evidenci, članov kmetije, ki so nosilci dopolnilnih ali drugih kmetijskih dejavnosti na kmetiji, ter dohodki ribičev – fizičnih oseb. Seštevek navedenih zneskov mora dosegati višino, ki je primerljiva z višino 60 % povprečne plače v Republiki Sloveniji. Sam zakon te višine, zneska navedenih dohodkov, ne določa, temveč mora to v roku enega leta s podzakonskim aktom določiti Ministrstvo za kmetijstvo in okolje v soglasju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. (Po ZPIZ-1 je ta znesek, ki je bil primerljiv z višino minimalne plače, znašal 4.894,06 evrov.) Višina dohodka se dokazuje s **potrdilom o dohodkih** iz kmetijske dejavnosti za ugotavljanje pogojev za obvezna socialna zavarovanja, ki ga izda Davčna uprava Republike Slovenije ločeno za vsakega člana kmetije, ki je samostojni davčni zavezanec.

PROSTOVOLJNA VKLJUČITEV V OBVEZNO ZAVAROVANJE

Prostovoljno se v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja lahko vključijo osebe, ki opravljajo kmetijsko, kmetijsko in gozdarsko ali dopolnilno dejavnost na kmetiji in so nosilci ali člani kmetije v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijstvo, kakor tudi osebe, ki so vpisane v evidenco ribičev – fizičnih oseb in opravljajo dejavnost gospodarskega ribolova in imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje predmetne dejavnosti. Te osebe se lahko prostovoljno zavarujejo, če ne dosegajo primerljivega dohodka kmetije na zavarovanega člana.

Zavarovanci, ki so bili v letu 2012 vključeni v obvezno zavarovanje prostovoljno na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti, lahko ostanejo zavarovani pod enakimi pogoji in plačujejo prispevke od osnove, ki so jo izbrali ali ki jim je bila kot najnižja določena za mesec december 2012. Tem zavarovancem se bo v prihodnje osnova usklajevala s stopnjo rasti minimalne plače.

VKLJUČITEV PRENOSNIKOV KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA NA PODLAGI UKREPOV KMETIJSKE POLITIKE

Prenosniki kmetijskega gospodarstva, ki so vstopili v ukrep Zgodnjega upokojevanja kmetov – Ukrep 113, se obvezno zavarujejo po 25. členu ZPIZ-2, kar pomeni, da so v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja prostovoljno vključeni za čas od prenosa kmetijskega gospodarstva do izpolnitve pogojev za upokožitev. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije si je prizadevala, da bi ti zavarovanci ostali v obveznem zavarovanju kot člani kmetije na podlagi 17. člena ZPIZ-2. Zakonodajalec je temu le delno prisluhnil in vsem, ki so na podlagi ZPIZ-1 v sistem zavarovanja vstopili prostovoljno, omogočil, da tudi v nadalje, do upokožitve, plačujejo prispevke glede na osnovo, po kateri jim je bil obračunan prispevek za mesec december 2012.

Prehod v kategorijo prostovoljne vključitve pa jim ne zagotavlja istočasne vključitve v zdravstveno zavarovanje. V zdravstveno zavarovanje se morajo vključiti vzporedno, pri čemer se še vedno lahko odločijo za ožji ali širši obseg pravic.

POSEBNO ZAVAROVANJE ZA PRIMER POŠKODBE PRI DELU ALI POKLICNE BOLEZNI

Oseba, ki opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost in ni obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovana na podlagi opravljanja te dejavnosti (po 17. členu), se lahko zavaruje zgolj za invalidnost in smrt, ki bi lahko nastala kot posledica opravljanja tega dela. V tem primeru pridobi pravice iz invalidskega zavarovanja, če je invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, ki je nastala pri opravljanju kmetijske ali gozdarske dejavnosti. Oseba je do izplačila nadomestila upravičena kljub dejstvu, da je že zavarovana na podlagi delovnega razmerja ali druge samostojne dejavnosti in v prostem času kmetuje.

TRAJANJE ZAVAROVANJA

Kmetje, ki so obvezno zavarovani, se v zavarovanje vključijo za polni delovni oziroma zavarovalni čas z dnem izpolnitve predpisanih pogojev in lahko izstopijo z dnem, ko pogojev ne izpolnjujejo več, ali z uveljavitvijo pravice do pokojnine ali z dopolnitvijo starosti 63 let ob pogoju, da nimajo drugih dohodkov iz druge kmetijske ali dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Če je oseba, ki izpolnjuje pogoje obveznega zavarovanja kot kmet, v delovnem razmerju za skrajšani delovni čas od polnega, se mora, za preostali delovni oziroma zavarovalni čas, zavarovati kot kmet. **Kombinacija zavarovanj** je obvezna tudi v primeru, ko je delovno razmerje sklenjeno za več kot polovico delovnega časa.

V primeru, da oseba ne izpolnjuje pogojev obveznega zavarovanja kot kmet, izpolnjuje pa pogoje prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti v delovnem razmerju za krajši delovni čas se lahko za preostali delovni oziroma zavarovalni čas prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti.

Uživalci starostne, predčasne, vdovske in družinske pokojnine, ki začnejo ponovno delati ali opravljati dejavnost, znova pridobijo lastnost zavarovanca ne glede na starost in se jim pokojnine v tem času ne izplačuje. Uživalci invalidske pokojnine pa trajno izgubijo pravico do pokojnine z dnem pridobitve lastnosti zavarovanca.

Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije je uspelo doseči, da kmetje, ki so starejši od 63 let in izkazujejo dohodke zgolj iz osnovne kmetijske dejavnosti, tudi če presegajo osnovni dohodkovni pogoj za obvezno zavarovanje, obdržijo pravico do starostne, predčasne, vdovske ali družinske pokojnine. Torej se jim **ni treba reaktivirati** oziroma znova vstopiti v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, če hkrati ne opravljajo dopolnilne dejavnosti na kmetiji ali druge kmetijske dejavnosti. Če kmetje pridobivajo dohodke iz dopolnilne dejavnosti na kmetiji ali druge kmetijske dejavnosti in to dejavnost želijo opravljati še naprej ter skupaj s katastrskim dohodkom presegajo dohodkovni cenzus, pa se morajo ponovno vključiti v obvezno zavarovanje oziroma reaktivirati.

Tudi kmetje lahko po ZPIZ-2 izkoristijo pravico do delne pokojnine ali pravico do delne reaktivacije. V vlogi za uveljavitev katere od teh pravic podajo izjavo, koliko ur dnevno in tedensko opravljajo kmetijsko dejavnost (na jmanj 20 in največ 39 ur tedensko), na podlagi tega pa se odmeri ustrezen sorazmerni del delne pokojnine ali se izplačuje sorazmer ni del obstoječe starostne pokojnine.

PRAVICE IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

STAROSTNA POKOJNINA

Po končanem prehodnem obdobju, torej z letom 2020, bo pravico do starostne pokojnine pridobil zavarovanec (ženska, moški) s starostjo 65 let in najmanj 15 leti zavarovalne dobe (obdobje vključitve v zavarovanje, za katerega so bili plačani prispevki). Pravico do polne starostne pokojnine pridobi zavarovanec s 40 leti pokojninske dobe brez dokupa (zavarovalna in posebna doba) in 60 leti starosti. Starostna meja se ob izpolnjevanju določenih pogojev lahko zniža, vendar največ do dopolnjenega 56. leta starosti za ženske in 58. leta starosti za moške. Pri tem ne gre za znižanje starosti iz naslova štetja delovne dobe s povečanjem.

PREDČASNA POKOJNINA

Ob izpolnitvi pogoja starosti 60 let in 40 let pokojninske dobe, v katero se upošteva tudi dokup, se lahko oseba predčasno upokoji, vendar se ji za vsak mesec manjkajoče starosti do dopolnjenega 65. leta zmanjša pokojnina za 0,3 % (malusi).

DELNA POKOJNINA

Je del starostne ali predčasne pokojnine, ki se izplačuje zavarovancu, ki ostane v zavarovanju, v višini sorazmerja s skrajšanjem ur opravljanja dela. Po novem so do te pravice upravičeni tudi zavarovanci kmetje. To pomeni, da zavarovanci po 17. členu ZPIZ-2 smejo vložiti prijavo v zavarovanje s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom, in sicer do minimalno 20 ur na teden, za preostali čas pa se upokojijo (delna upokojitev).

OSTALE PRAVICE

Ostale pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so še: pravica do invalidske, vdovske in družinske pokojnine ter pravice do poklicne rehabilitacije, pravica do preместitve, pravica do dela s krajšim delovnim časom, pravica do nadomestila za invalidnost in dodatek za pomoč in postrežbo.

Kmetje so na podlagi ZPIZ-2 pridobili pravico do delne pokojnine, nadalje pa tudi pravico do poklicne rehabilitacije in dela s krajšim delovnim časom, vendar najmanj štiri ure dnevno.

Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije, ki še ni dopolnil starosti 50 let in ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo. Zavarovancu kmetu, ki ima po zaključku poklicne rehabilitacije priznano pravico do preместitve ali pravico do dela s krajšim delovnim časom, vendar najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko, pripada začasno nadomestilo v višini 50 % invalidske pokojnine, ki se mu izplačuje od dneva ponovne zaposlitve, vendar največ dve leti.

Pravico **do dela s krajšim delovnim časom**, najmanj 20 ur tedensko, pridobi zavarovanec, pri katerem je podana III. kategorija invalidnosti in ki ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom. Nadalje zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti in ki ima preostalo delovno zmožnost za opravljanje dela, na katerem dela, ali za drugo delo vsaj s krajšim delovnim časom od polnega. Zavarovancu kmetu, ki pridobi pravico do dela s krajšim delovnim časom, pripada pravica do delnega nadomestila, odmerjenega v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti. Primer: če ima kmet delovno zmožnost zmanjšano na polovični delovni čas, torej 20 ur tedensko, mu pripada nadomestilo v višini 50 % invalidske pokojnine.

KATEGORIJE INVALIDNOSTI:

- **I. kategorija:** zavarovanec ni zmožen opravljati organiziranega pridobitnega dela ali ni zmožen opravljati svojega poklica in nima preostale delovne zmožnosti;
- **II. kategorija:** zavarovančeva delovna zmožnost za svoj poklic je zmanjšana za 50 % ali več;
- **III. kategorija:** zavarovanec ni zmožen za delo s polnim delovnim časom, lahko pa opravlja določeno delo s krajšim delovnim časom, najmanj štiri ure dnevno, oziroma je zavarovančeva delovna zmožnost a poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožen za delo, ki ga opravlja.

OSNOVE ZA PLAČILO PRISPEVKOV IN ZAVEZANCI

Osnova za plačilo prispevkov (zavarovalna osnova) zavarovancev kmetov je ustvarjeni dobiček, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno socialno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, preračunane na mesec.

Na osnovi dobička se ne ugotavlja več zavarovalna osnova po razredih, temveč se vsakemu zavarovancu, ki je samostojni zavezanec, osnova določi individualno. Dobiček za zavarovance kmete je dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodek druge kmetijske dejavnosti in dohodek dopolnilne dejavnosti na kmetiji ter dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom.

V kolikor ta dohodek ne dosega 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, ki se jo preračuna na mesec, znaša **minimalna zavarovalna osnova 60 %** povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. **Najvišja zavarovalna osnova** za kmete pa znaša, ne glede na doseženi dobiček oziroma dohodek, 3,5-kratnik povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

Osnova za zavarovance, ki vstopajo v obvezno zavarovanje prostovoljno, se pravi ne izpolnjujejo pogoja dohodkovnega cenzusa, znaša 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. Iz tega naslova so zavarovanci le pokojninsko in invalidsko zavarovani .

Vsem zavarovancem, ki so bili po 34. členu ZPIZ-1 vključeni v obvezno zavarovanje prostovoljno in ne želijo ostati v tej kategoriji zavarovancev, je bil **izstop iz zavarovanja omogočen z 31. 12. 2012, če so vložili odjavo iz zavarovanja do konca februarja 2013**. Če so oziroma bodo odjavo vložili kasneje, je izstop iz zavarovanja mogoč samo za naprej.

Zavarovanci kmetje, ki so bili v letu 2012 vključeni v obvezno zavarovanje prostovoljno, lahko ostanejo vključeni v zavarovanje pod enakimi pogoji tudi po uveljavitvi tega zakona. Tako imajo možnost, da do upokojitve plačujejo prispevke glede na osnovo, po kateri jim je bil obračunan prispevek za mesec december 2012. To velja tudi za tiste, ki so bili vključeni v obvezno zavarovanje prostovoljno za **ožji obseg pravic**.

Ožji obseg pravic pomeni, da se zavarovancem pokojnina ne obračuna od najnižje pokojninske osnove, ampak glede na dejansko višino oziroma najmanj od 26 % najnižje pokojninske osnove. Nadalje ti zavarovanci nimajo pravice do delne pokojnine, letnega dodatka ter dodatka za pomoč in postrežbo, niti do pravic na podlagi ugotovljene invalidnosti II. in III. kategorije.

Zavezanec za vložitev prijave v zavarovanje je zavarovanec sam. To v skladu z ZPIZ-2 pomeni, da zavarovanec sam prevzema pravice in obveznosti, tudi morebitne obveznosti do dolga iz naslova neplačanih prispevkov. Do sedaj je bil zavezanec za vložitev prijave v obvezno zavarovanje nosilec metijskega gospodarstva.

Skladno z določbami ZPIZ-2 so zavarovanci na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti (obvezna in prostovoljna vključitev v zavarovanje) zavezanca za plačilo **prispevka zavarovanca in delodajalca** za pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije si je močno prizadevala, da bi zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca ostala Republika Slovenija. Tako ostaja stanje v letu 2013 nespremenjeno, za naprej pa je to področje prepuščeno Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, ki mora sprejeti poseben zakon. **Stopnje prispevkov**, ki se obračunajo glede na osnovo še vedno ureja Zakon o prispevkih za socialno varnost.

Če bi bilo zaradi izterjave ogroženo preživljanje zavezanca in njegovih družinskih članov, po ZPIZ-2 odpis prispevkov na zahtevo zavezanca ni več mogoč. Mogoč je le še zaradi zastaranja, stečaja ali neizterljivosti in ga lahko izvede samo davčna uprava po uradni dolžnosti.

Ne glede na ZPIZ-2 pa se kmetom in članom kmečkih gospodarstev lahko **zmanjšajo ali odpišejo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaradi elementarnih nesreč**, ki so v Zakonu o pogojih, pod katerimi se kmetom zmanjšani ali odpisani prispevki štejejo za plačane (ZPKZ, Uradni list RS, št. 48/1992, 21/1995) taksativno naštetje. To so toča, neurje, pozeba, poplava, suša, žled, premikanje zemeljskih tal, požar, pogin živine, rastlinske bolezni in škodljivci. Škoda, ki je zaradi navedenih elementarnih nesreč nastala, mora povzročiti izgubo letnega katastrskega dohodka v višini najmanj 30 %. Škodo ocenjuje pristojna občinska komisija. Kmet oziroma zavarovanec mora na pristojni davčni urad oddati zahtevek za zmanjšanje ali odpis prispevkov. Rok za oddajo zahtevka je 15 dni od dne nastanka škode. Zmanjšane ali odpisane prispevke zavarovanca (prispevke zavarovanca in delodajalca) v celoti zagotavlja Republika Slovenije iz državnega proračuna, zato se ti prispevki štejejo za plačane.

KAKO V PREHODNEM OBDOBJU IN V OBDOBJU DO SPREJEMA PODZAKONSKIH AKTOV

Zavarovanci, ki so bili v letu 2012 vključeni v sistem obveznega zavarovanja in so bili razvrščeni v zavarovalno osnovo v višini minimalne plače, obdržijo to osnovo še za leti 2013 in 2014, če bo tudi njihov dobiček nižji od minimalne plače. Zavarovanci, ki so bili razvrščeni v višjo zavarovalno osnovo, pa le to obdržijo do vključno meseca februarja 2013.

Začetek uporabe **nove zavarovalne osnove**, ki je za kmete zavarovance kot najnižja določena v višini 60 % povprečne plače v Republiki Sloveniji, je odložen v leto 2018 in se vsako leto postopno usklajuje. Prvo usklajevanje bo sledilo v letu 2014 za zavarovance, ki so uvrščeni v višjo zavarovalno osnovo od minimalne plače, in sicer bo osnova za plačilo prispevkov znašala 52 % zadnje znane povprečne letne plače, preračunane na mesec. To bo tudi osnova za vse, ki bodo v sistem na novo vstopali v letu 2014 (obvezniki in prostovoljci).

V letu 2015 se bo osnova dvignila na 54 % in bo zajela tudi zavarovance kmete, ki so v tem času obdržali osnovo od minimalne plače. Nadalje se osnove za vse zavarovance dvigujejo v letu 2016 na 56 %, v letu 2017 na 58 % in v letu 2018 na 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

Kmetom, ki imajo sklenjeno obvezno zavarovanje, tistim, ki so zavarovani za širši obseg pravic, in tudi zavarovancem prenosnikom kmetijskega gospodarstva po predpisih kmetijske politike in politike razvoja podeželja, zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca ostaja Republika Slovenija, in sicer do ureditve tega področja v predpisih s področja kmetijstva (predviden je sprejem posebnega zakona do konca leta 2013). To so zavarovanci, ki so zavarovani na podlagi 17. člena in petega ter šestega odstavka 25. člena ZPIZ-2.

VARSTVO PRAVIC, PRIDOBLENIH PO PREJŠNJIH PREDPISIH

Zavarovanci, ki so do 31. 12. 2012 izpolnili pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine in niso vložili zahtevka, lahko uveljavljajo starostno pokojnino po prejšnjih predpisih tudi v prihodnje, kadarkoli se bodo odločili, da zapustijo trg dela in se upokojijo. Za te zavarovance bodo v celoti veljali upokojitveni pogoji po prejšnjem predpisu ZPIZ-1.

Kmetje, ki so obvezno vključeni v obvezno zavarovanje, in tisti, ki so prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje za širši obseg pravic in jim je bila do 31. decembra 2012 priznana pravica do premestitve na drugo ustrezno delo na podlagi ugotovljene invalidnosti III. ali II. kategorije, vendar na podlagi 66. člena ZPIZ-1 niso pridobili pravice do nadomestila, lahko z uveljavitvijo ZPIZ-2 zahtevajo, da se jim ta pravica prizna (ZPIZ-1 jim tega ni omogočal).

Pokojnine, ki se izplačujejo kmetom na podlagi Zakona o starostnem zavarovanju kmetov, se naprej izplačujejo v znesku iz decembra 2012 in se usklajujejo tako kot ostale pokojnine. Enako velja tudi za pravico do preživnine po Zakonu o preživninskem varstvu kmetov.

PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST SAMOZAPOSLENIH - za junij 2013

Dosežena osnova za leto 2012 (v EUR)				Do vključno 9.156,72**	Od 9.156,72 do vključno 18.305,64***	Od 18.305,64 do vključno 27.458,46
				znesek veljavne mini. plače	60 % PP*	90 % PP*
Bruto zavarovalna osnova v EUR		Prehodni davčni podračun	Referenca	783,66	910,09	1.365,14
Prisp. zavarovanca za PIZ	15,50 %			121,47	141,06	211,60
Prisp. delodajalca za PIZ	8,85 %			69,35	80,54	120,81
Skupaj – prispevki za PIZ		SI56 011008882000003	SI19 DŠ-44008	190,82	221,60	332,41
Prisp. zavarovanca za ZZ	6,36 %			49,84	57,88	86,82
Prisp. delodajalca za ZZ	6,56 %			51,41	59,70	89,55
Prisp. za poškodbe pri delu	0,53 %			4,15	4,82	7,24
Skupaj – prispevki za ZZ		SI56 011008883000073	SI19 DŠ-45004	105,40	122,40	183,61
Prisp. zavarovanca za starš. var.	0,10 %			0,78	0,91	1,37
Prisp. delodajalca za starš. var.	0,10 %			0,78	0,91	1,37
Skupaj – prispevki za starš. var.		SI56 011008881000030	SI19 DŠ-43001	1,56	1,82	2,74
Prisp. zavarovanca za zaposl.	0,14 %			1,10	1,27	1,91
Prisp. delodajalca za zaposl.	0,06 %			0,47	0,55	0,82
Skupaj – prispevki za zaposl.		SI56 011008881000030	SI19 DŠ-42005	1,57	1,82	2,73
Skupaj – drugi prisp.				3,13	3,64	5,47
PRISPEVKI SKUPAJ				299,35	347,64	521,49

Spremembe in dopolnitve ZPIZ-2A so ponovno uvedle razlikovanje med ožjim in širšim obsegom pravic. Za ožji obseg pravic so zavarovane vse osebe, ki so oziroma bodo v sistem obveznega zavarovanja vključene prostovoljno kot brezposelne osebe, vpisane v evidenco zavoda za zaposlovanje. V to kategorijo so po novem uvrščeni prenosniki kmetijskih gospodarstev, ki na podlagi ukrepov kmetijske politike morajo ostati zavarovani do izpolnitve upokojitvenih pogojev, nadalje vsi tisti, ki so bili po prejšnjem zakonu prostovoljno vključeni v zavarovanje kot kmetje in so osnove, določene v prejšnjem zakonu, obdržali. Ta določba zadeva tudi vse, ki bodo na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti vstopali v zavarovanje prostovoljno, v skladu z novimi določili vse do izteka prehodnega obdobja.

Na podlagi ZPIZ-2A sta bistvena kriterija razmejevanja med širšim in ožjim obsegom pravic prostovoljni vstop v zavarovanje in osnova za plačevanje prispevkov (nižja od 60 % zadnje znane povprečne letne plače, preračunane na mesec).

Od 27.458,46 do vključno 36.611,28	Od 36.611,28 do vključno 45.764,10	Od 45.764,10 do vključno 54.916,92	Od 54.916,92 do vključno 64.069,74	Od 64.069,74
120 % PP	150 % PP*	180 % PP*	210 % PP*	240 % PP*
1.820,18	2.275,23	2.730,28	3.185,32	3.640,37
282,13 161,09	352,66 201,36	423,19 241,63	493,72 281,90	564,26 322,17
443,22 115,76 119,40 9,65	554,02 144,70 149,26 12,06	664,82 173,65 179,11 14,47	775,62 202,59 208,96 16,88	886,43 231,53 238,81 19,29
244,81 1,82 1,82	306,02 2,28 2,28	367,23 2,73 2,73	428,43 3,19 3,19	489,63 3,64 3,64
3,64 2,55 1,09	4,56 3,19 1,37	5,46 3,82 1,64	6,38 4,46 1,91	7,28 5,10 2,18
3,64 7,28 695,31	4,56 9,12 869,16	5,46 10,92 1.042,97	6,37 12,75 1.216,80	7,28 14,56 1.390,62

DŠ pomeni davčna številka zavezanca

* 1.516,82 EUR – povprečna bruto plača za april 2013 (PP), v evrih (končni podatki)

** Minimalna plača za leto 2012

*** Povprečna bruto plača zaposlenih v Republiki Sloveniji za leto 2012, v evrih (končni podatki)

Zavezanec plača prispevke do 15. 7. 2013; v enakem roku mora davčnemu organu predložiti obračun prispevkov na predpisanem obrazcu OPSVZ, ki se odda po sistemu eDavki.

**PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST ZAVEZANCEV, KI SO OBVEZNO VKLJUČENI V POKOJNINSKO
IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE**

17. člen ZPIZ – 2

Za junij 2013

Dosežena osnova za leto 2011 (v EUR)		Do vključno 8.977,20
Bruto zavarovalna osnova v EUR		znesek veljavne minimalne plače 783,66
Prispevki zavarovanca za PIZ	15,50 %	121,47
Prispevki delodajalca za PIZ	8,85 %	V breme proračuna RS
Skupaj – prispevki za PIZ		121,47
Prispevki zavarovanca za ZZ	6,36 %	49,84
Prispevki delodajalca za ZZ	6,56 %	V breme proračuna RS
Prispevki za poškodbe pri delu	0,53 %	4,15
Skupaj – prispevki za ZZ		53,99
Prispevki zavarovanca za starševsko varstvo	0,10 %	0,78
Prispevki delodajalca starševsko varstvo	0,10 %	0,78
Skupaj – prispevki za starševsko varstvo		1,56
Prispevki zavarovanca za zaposlovanje	0,14 %	Niso zavezanci
Prispevki delodajalca za zaposlovanje	0,06 %	Niso zavezanci
Skupaj – prispevki za zaposlovanje		
Skupaj – drugi prispevki		
PRISPEVKI SKUPAJ		177,02

PRISPEVKI ZAVAROVANCEV, KI SO PROSTOVOLJNO VKLJUČENI V OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

25. člen ZPIZ – 2, za osebe, ki se vključujejo od 1. 1. 2013

Za junij 2013

Tu so navedeni samo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj prostovoljna vključitev ne vključuje tudi ostalih zavarovanj, temveč mora zavarovanec za to poskrbeti sam. Vključitev v zdravstveno zavarovanje je obvezna, pri tem pa si zavarovanec sam izbira obseg pravic.

Osnova za obračun prispevkov	Znesek osnove (v EUR)	Stopnja prispevkov	Odmerjeni prispevki za plačilo (v EUR)
minimalna plača v RS	783,66	24,35 %	190,82
zavarovanci – kmetje (manjši KD)	783,66	15,50 %	121,47

Novela ZPIZ-2A znižuje in spreminja osnovo v letu 2013 samo brezposelnim, in sicer s 783,66 evrov na 16 % od povprečne plače, kar trenutno znaša 244,07 evrov. To pomeni, da bodo brezposelni za isti obseg pravic plačevali 59,43 evrov prispevka, kmetje pa 121,47 evrov.

ZAVAROVANCI KMETJE PROSTOVOLJCI Z VSTOPOM DO 31. 12. 2012

Osnove za plačilo prispevkov ter zneski mesečnih prispevkov za socialno varnost za leto 2013 za zavarovance, ki so bili v letu 2012 prostovoljno vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti in v letu 2013 ostajajo vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje brez spremembe podlage zavarovanja.

PRISPEVKI ZAVEZANCEV, KI SO BILI V LETU 2012 PROSTOVOLJNO VKLJUČENI V OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE NA PODLAGI OPRAVLJANJA KMETIJSKE DEJAVNOSTI IN KI V LETU 2013 OSTAJAJO PROSTOVOLJNO VKLJUČENI V OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE, ZA LETO 2013

OŽJI OBSEG PRAVIC*

Osnova za obračun prispevkov	Znesek zajamčene plače v eur**	Znesek osnove v eur***	Stopnja prispevkov	Odmerjeni prispevki za plačilo v eur
zavarovanci – kmetje	237,73	244,15	15,50 %	37,84

ŠIRŠI OBSEG PRAVIC*

Osnova za obračun prispevkov	Polovica zneska 60 % pp v eur**	Znesek osnove v eur***	Stopnja prispevkov	Odmerjeni prispevki za plačilo v eur
zavarovanci - kmetje	454,79	467,07	15,50 %	72,40

Opombe:

* 1,027 je količnik za izračun osnove za prispevke glede na stopnjo rasti minimalne plače. Minimalna plača se je povečala za 2,70 %.

** Znesek, od katerega je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo ZPIZ-2 (december 2012).

*** Znesek osnove je znesek, od katerega je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo ZPIZ-2, usklajen z rastjo minimalne plače.

PP – decembra 2012 se je kot osnova za prispevke uporabila povprečna bruto plača za mesec oktober 2012, ki je znašala 1.515,95 evrov.

Zavezanec plača prispevke do 15. dne v mesecu za pretekli mesec.
(vir tabelarnih prikazov: DURS)

ŠTEVILO ZAVAROVANCEV KMETOV PO LETIH

Leto	Obvezniki	Prostovoljci (celotna skupina, ne samo kmetje)
1990	32.068	
1993	28.251	7.500
1999	18.789	20.221
2005	13.852	24.026
2012	6.760	23.223 (od tega 5.340 kmetov)

ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Pravna podlaga za zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje oseb, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, in njihovih družinskih članov

Zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje je urejeno z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

Zdravstveno varstvo obsega družbene ukrepe in storitve za krepitev zdravja, preprečevanje bolezni, zgodnje odkrivanje, pravočasno zdravljenje, nego in rehabilitacijo obolelih ter poškodovanih.

Zdravstveno zavarovanje pa zagotavlja socialno varnost v primeru bolezni, poškodb, poroda in smrti. Zdravstveno zavarovanje je obvezno in prostovoljno.

OBVEZNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

OBVEZNO ZAVAROVANJE V SKLOPU CELOTNE SOCIALNE VARNOSTI

Kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic in so v sklopu tega vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje obvezno ali prostovoljno, so obvezno vključeni tudi v zdravstveno zavarovanje. Po njih so, kot družinski člani zavarovanca, zdravstveno zavarovani tudi zakonec, otroci, pastorki, vnuki in starši, če imajo ti stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in izpolnjujejo druge, z zakonom predpisane pogoje (niso sami zavarovanci, starost otrok, nezmožnost za delo – vzdrževani družinski člani). Tovrstno zavarovanje vključuje tudi zavarovanje za starševsko varstvo.

Kmetje, ki izpolnjujejo pogoje premoženjskega cenzusa za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, so posledično vključeni tudi v zdravstveno zavarovanje za širši obseg pravic in zavarovanje za starševsko varstvo, niso pa vključeni v zavarovanje v primeru brezposelnosti.

Kmetje, ki ne izpolnjujejo pogojev premoženjskega cenzusa za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se lahko, na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti kot edini ali glavni poklic, v zavarovanje vključijo prostovoljno. Tudi za to kategorijo zavarovancev nastopi obveznost vključitve v obvezno zdravstveno zavarovanje. Kmet ima pri tem pravico izbrati, ali se bo zdravstveno zavaroval za širši ali ožji obseg pravic.

Zavarovancu, ki je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovan, ter zavarovancu, ki je v ta sistem vstopil prostovoljno in si je iz naslova zdravstvenega zavarovanja izbral osnovo za **širši obseg pravic**, zavarovanje omogoča pravico do plačila zdravstvenih storitev, medicinskih pripomočkov, zdravil in živil za posebne zdravstvene namene, pravico do povračila potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev, pravico do pogrebne in posmrtnine ter pravico do nadomestila plače.

Zavarovancu, ki je izbral zavarovalno podlago za **ožji obseg pravic** iz naslova zdravstvenega zavarovanja, zavarovanje omogoča pravico do zdravstvenih storitev, medicinskih pripomočkov, zdravil in živil za posebne zdravstvene namene in pravico do povračila potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev.

OBVEZNO ZAVAROVANJE SAMO ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO

V obvezno zdravstveno zavarovanje se morajo vključiti tudi kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic in **iz tega naslova niso pokojninsko in invalidsko zavarovane**, če kmetijsko gospodarstvo na člana mesečno dosega najmanj dohodek kmečkega gospodarstva, ki ustreza znesku **25 % minimalne plače** (748,10 evrov x 25 % = 187,00 evrov/mesec). V tem primeru se prispevek odmeri v višini 18,78 % od katastrskega dohodka in krije zdravstvene storitve ter povračila potnih stroškov (ne za vse pravice). To zavarovanje zavarovancem omogoča pravico do plačila zdravstvenih storitev, medicinskih pripomočkov, zdravil in živil za posebne zdravstvene namene ter pravico do povračila potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev, ne vključuje pa zavarovanja za starševsko varstvo.

PROSTOVOLJNO ZAVAROVANJE

Obvezno zdravstveno zavarovanje ne krije vseh zdravstvenih storitev v celoti. Zavarovana oseba ima pri tem na izbiro dve možnosti, in sicer, da sklene **prostovoljno zdravstveno zavarovanje ali da krije razliko** ob vsakokratni uporabi zdravstvene storitve sama. Prostovoljna zdravstvena zavarovanja se izvajajo prek določenih zavarovalnic in se uvrščajo v dve kategoriji, t. j. v zavarovalno skupino zdravstvenega zavarovanja in zavarovalno skupino premoženjskega zavarovanja. **Premoženjska zavarovanja** so pogodbeni komercialni odnosi med zavarovalnico in zavarovancem in ne sodijo v osnovno skrb za socialno varnost. Med zdravstvena zavarovanja, ki jih določa Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, spadajo:

- dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ki krije razliko med vrednostjo zdravstvene storitve, ki jo iz obsega obveznega zdravstvenega zavarovanja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ne pokriva v celoti;
- nadomestno zdravstveno zavarovanje, ki krije določene stroške za osebe, ki ne morejo biti obvezno zavarovane;
- dodatno zdravstveno zavarovanje, ki krije stroške, ki niso sestavni del pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in
- vzporedno zdravstveno zavarovanje, ki krije stroške zavarovancem za njihove pravice, ki jih uveljavljajo pod drugačnimi pogoji in postopki (luksuz).

Vsepoščno poznano in priporočljivo je **dopolnilno zdravstveno zavarovanje**. Na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ga izvajajo naslednje zavarovalnice: Adriatic Slovenica, d.d., Triglav, zdravstvena zavarovalnica, d.d. in Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z. Zavarovanec si lahko izbere osnovno dopolnilno zdravstveno zavarovanje za razliko do polne vrednosti zdravstvenih storitev, ki jih obvezno zdravstveno zavarovanje ne krije v celoti, ali pa zavarovanje za večji obseg pravic ali za višji standard storitev kot jih določa obvezno zavarovanje.

Brez dopolnilnega zavarovanja ali lastnih doplačil se zdravstvene storitve v skladu z zakonom izvajajo v celoti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja le za otroke in redno šolajočo se mladino, otroke in mladino z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter v primeru nezgodne poškodbe glave in okvare možganov.

Iz proračuna Republike Slovenije se razlika do polne vrednosti storitve krije za osebe, ki so upravičene do socialne denarne pomoči, vojaške invalide in civilne invalide vojne ter vojne veterane in žrtve vojnega nasilja.

VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Pravna podlaga za varnost in zdravje pri delu oseb, ki se ukvarjajo s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetiji, in njihovih družinskih članov

ZAKON O VARNOSTNI IN ZDRAVJU PRI DELU (ZVZD-1)

Zakon obravnava dve temeljni kategoriji dela, in sicer varnost in zdravje za vse osebe, ne glede na dejavnost ali delo, ki ga posameznik opravlja.

Dela, ki se izvajajo na kmetijah oziroma kmetijskih gospodarstvih v skladu z določbami Zakona o varnosti in zdravju pri delu, lahko razvrstimo v tri skupine, in sicer v skupino izvajalcev pravnih oseb gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov posameznikov in ostalih kmetovalcev. Glede na predmetno razvrstitev so predpisani tudi različni pogoji izpolnjevanja pravic in dolžnosti za varno in zdravo delo.

PRAVICE IN DOLŽNOSTI DELODAJALCEV

Kmetijska gospodarstva z zaposlenimi delavci

V to skupino delodajalcev sodijo kmetijska gospodarstva, ki za opravljanje kmetijske, gozdarske ali dopolnilne dejavnosti na kmetiji v delovni proces vključujejo tretje osebe torej zaposlujejo delavce. Sem so uvrščena vsa kmetijska gospodarstva, ki so registrirana kot pravne osebe, ter tista kmetijska gospodarstva, ki osebam, ki pri njih opravljajo delo, zagotavljajo socialno varnost po predpisih, ki urejajo delovna razmerja (Zakon o delovnem razmerju – ZDR), ne glede na sorodstveno vez (kmetije, ki kot delavce zaposlujejo svoje družinske člane in na katerih imajo ti z nosilcem kmetijske dejavnosti sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, dobivajo plačo in so zavarovani kot delavci).

Delodajalci morajo pripraviti izjavo o varnosti z oceno tveganja, zagotoviti pa morajo tudi osebno varovalno opremo, redne preglede sredstev za delo (strojev, opreme), preglede ter preizkuse električnih in strelovodnih instalacij, usposabljanje iz varnosti in zdravja pri delu, preventivne zdravstvene preglede ter vodenje evidenc. Izvajati morajo obdobjne preiskave delovnega okolja, ukrepe za zagotavljanje prve pomoči, ukrepe varstva pred požarom, ukrepe za preprečevanje nevarnosti in promocijo zdravja. Upoštevati pa morajo tudi druga zakonska določila, ki se nanašajo na delodajalce. Delodajalec lahko, če je usposobljen v skladu z določili zakona, sam prevzame vodenje in zagotavljanje varnosti pri delu in v tem primeru ne potrebuje strokovnega delavca ali storitve zunanjih izvajalcev.

Samozaposleni – pokojninsko in invalidsko zavarovani kmetje

Kot samozaposlena oseba šteje tudi oseba oziroma član kmetije, ki je v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju zavarovana kot kmet in ki ne zaposluje delavcev ter v delovni proces ne vključuje drugih oseb, razen družinskih članov na kmetiji v skladu s predpisi o kmetijstvu. Samozaposlena oseba je v skladu z ZVZD-1 odgovorna za lastno varnost in zdravje pri delu ter za varnost in zdravje drugih oseb, na katere vplivajo njena dejanja ali opustitve. Oceniti mora tveganje in sama nositi vso odgovornost za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Če ugotovi, da obstaja nevarnost nezgode, poklicne bolezni ali bolezni, povezane z delom, mora izdelati pisno izjavo o varnosti z oceno tveganja in določiti ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Zagotoviti mora uporabo sredstev za varno delo in osebne varovalne opreme, ki ustreza tveganjem pri delu in predpisom. Sprejeti mora tudi ukrepe varstva pred požarom in prijavljati nezgode pri delu.

Delo v kmetijstvu in gozdarstvu je med najbolj tveganimi, zato lahko le redko kdo oceni, da zanj ni tveganja in mu zaradi tega ni treba sprejeti ustreznih ukrepov. Če se tako odloči, lahko samozaposleni izjavo o varnosti z oceno tveganja pripravi sam, za kar mu ni treba izpolnjevati kakšnih posebnih pogojev. Seveda pa lahko za to najame tudi strokovnjaka, ki ponuja tovrstne storitve na trgu.

Ostali kmetovalci

V to kategorijo sodijo kmetje nosilci dejavnosti in njihovi družinski člani, ki opravljajo neko drugo dejavnost izven kmetijstva oziroma so zaposleni izven kmetije in na tej podlagi tudi zavarovani, osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost pa opravljajo v prostem času.

ZAKON O KMETIJSTVU (ZKme-1)

Zaradi varovanja življenja in zdravja ljudi morajo uporabnice in uporabniki določene kmetijske in gozdarske mehanizacije ter opreme, za katere ne veljajo predpisi o varnosti in zdravju pri delu, izpolnjevati predpisane pogoje za varno delo in biti za to ustrezno usposobljeni.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Chamber of Agriculture and Forestry of Slovenia

KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE

Celovška 135, 1000 Ljubljana

Telefon: 01 513 66 00

Telefaks: 01 513 66 50

www.kgzs.si

kgzs@kgzs.si

www.zarazvojpodezelja.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD CELJE

Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje

Telefon: 03 425 55 00

Telefaks: 03 425 55 30

www.kmetijskizavod-celje.si

tajnistvo@ce.kgzs.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD KRANJ

Iva Slavca 1, 4000 Kranj

Telefon: 04 280 46 00

Telefaks: 04 280 46 12

www.kgz-kranj.si

zavod@kr.kgzs.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD LJUBLJANA

Celovška 135, 1000 Ljubljana

Telefon: 01 513 07 00

Telefaks: 01 513 07 41

www.lj.kgzs.si

tajnistvo@lj.kgzs.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD MARIBOR

Vinarska 14, 2000 Maribor

Telefon: 02 228 49 00

Telefaks: 02 251 94 82

www.kmetijski-zavod.si

info@kmetijski-zavod.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD MURSKA SOBOTA

Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota

Telefon: 02 539 14 10

Telefaks: 02 521 14 91

www.kgzs-ms.si

kgzs.zavod.ms@gov.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD NOVA GORICA

Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica

Telefon: 05 335 12 00

Telefaks: 05 335 12 60

www.kmetijskizavod-ng.si

ksenija.voncina@go.kgzs.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD NOVO MESTO

Šmihelska 14, 8000 Novo mesto

Telefon: 07 373 05 70

Telefaks: 07 373 05 90

www.kmetijskizavod-nm.si

kss.oddelek-nm@gov.si

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD PTUJ

Ormoška 28, 2250 Ptuj

Telefon: 02 749 36 10

Telefaks: 02 749 36 20

www.kgz-ptuj.si

tajnistvo@kgz-ptuj.si

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

Delo javne kmetijske svetovalne službe sofinancira
Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

KMETIJSTVO JE ZAKON!
AGRICULTURE IS FAB-CULTURE!